

Волох О.Ю.

ОБРАЗОСТРУКТУРУЮЧИЙ ПАРАМЕТР ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ЯК СКЛАДОВА КРЕАТИВНО-ПАРАМЕТРИЧНОЇ МОДЕЛІ ОСВІТИ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДЕРЖБЮДЖЕТНОЇ НДР)

У комплексному системному поєднанні й взаємодії складових розробленої в рамках держбюджетної НДР креативно-параметричної моделі освіти, в корпусі якої виокремлено чотири основних параметри (соціокультурний, ціннісно-пізнавальний, образо - структуруючий, духовний), образоструктуруюча компонента посідає особливе, з огляду на проблему формування світоглядних векторів особистості місце.

Освіта, по суті, є набуттям людиною власного образу. Входження людини у світ й осягнення нею смислів буття, не зважаючи на всю значущість цих процесів, все ж ще не означає повноти здійснення освіти як реального процесу, оскільки вони або тільки створюють умови для формування людиною її власної сутності, або просто вписують людину у вже існуючий світ буття, світ культури. Набуття людиною власного образу у вузькому сенсі передбачає розгортання тієї або іншої системи виховання в освітньому процесі. У широкому сенсі це означає, що певне суспільство, певна культура орієнтують освітній процес на той або інший ідеал людини. Ідеал людини - вектор, що формує смисли функціонування освіти як системи. Ідеал має властивість змінюватися від епохи до епохи. У кожній епохи – свій ідеал, який існує та функціонує стихійно, або стає предметом особливої турботи з боку держави. Зміна ідеалів завжди відбувається болісно, оскільки поки не затвердився новий ідеал, а старий вже втратив свою привабливу силу, виникає період кризи, безвір'я, безідейності, що сприймається як конфлікт між поколіннями. Про який ідеал в умовах сучасності може йтися? Проблема не обмежується тільки світоглядно – ціннісними протиріччями між генераціями. Кожна культурно-історична епоха, як відомо, висуває певною мірою цілісну концепцію людини і світу. Специфіка нашої доби полягає, передусім, у пов'язаному з глобалізаційними процесами вельми суперечливому стані культури, який дістав назву постмодерну, з притаманними йому розірваністю, мозаїчністю масової свідомості, деканонізацією культури, розмитістю критеріїв оцінювання соціокультурних явищ, відсутністю чітких кордонів між Добром і Злом тощо.

За таких умов індивід вже не спроможний самотійно або, навіть, з допомогою безпосереднього оточення вибудувати скільки-небудь цілісний образ світу і адекватний образ себе в ньому, без чого неможлива конструктивна реалізація особистості в соціумі.

Об'єктивно ідеологія постмодерна позиціонує принципи апіорі несумісні з реалізацією образоструктуруючого параметру освіти, з поміж яких можна виокремити наступні: **соціальний конструктивізм** – смисли, мораль, істина об'єктивно не існують – вони **конструюються** (відповідно з певною кон'юнктурою) соціумом; **заперечення індивідуальної ідентичності**, згідно з яким людина розглядається, передусім, як член групи; **заперечення гуманізму**, яке відкидає цінності, що підкреслюють творче начало людини, автономію і пріоритет людини; **заперечення трансцендентного**, в основі якого неприйняття будь – яких абсолютних істин; **культ влади**, в рамках якого всі інституції, всі людські відносини, всі моральні цінності, всі людські творіння – від витворів мистецтва до релігійних систем та ідеології сприймаються як маска для примітивного бажання володарювати; **заперечення раціонального начала**, яке позиціонує прагнення об'єктивізувати істину як маску для прикриття культурного тиску. Згідно з цим підходом, цілісності та самореалізації можна досягнути, інтегруючись у велику групу, вивільнивши свої природні прагнення, наприклад, природні емоції та сексуальність, культивуючи суб'єктивізм і розвиваючи повну екзистенціальність, не намагаючись впорядкувати своє життя.

Процеси змасовлення, гомогенізації культури, затвердження й поширення деструктивного типу масової культури, кризові явища в соціально – економічній та духовній царинах сучасного українського суспільства, кризовий стан системи середньої та вищої освіти складають сукупність вельми потужних чинників, що суттєво посилюють зазначенні вище негативні тенденції і, по суті, унеможливлюють набуття людиною власного, скільки-небудь соціально-прийнятного образу.

Запропонована в рамках розробки держбюджетної НДР за темою: «Актуальні питання філософії освіти та освітніх технологій» креативно-параметрична модель освіти дозволяє конкретизувати й оптимізувати складові учбового процесу, передусім, у царинах філософських та педагогічних наук в їх соціально-практично-значущих та ціннісно-орієнтованих вимірах, що особливо актуалізуються в контексті зазначених соціокультурних тенденцій.